

Bedömarutlåtande för praktisk filosofi (grund- och avancerad nivå), teoretisk filosofi (grund- och avancerad nivå), kandidatprogrammet i Liberal Arts och lärarutbildning inom filosofiämnet vid Humanistiska fakulteten

2024-06-03

1. Kort bakgrund

Bedömargruppen har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt [policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling](#) utvärdera utbildningar i Liberal Arts, praktisk filosofi och teoretisk filosofi samt lärarutbildning inom filosofiämnet.

Den 15 december 2023 genomfördes ett upptaktsmöte. Vid detta möte deltog samtliga medlemmar av bedömargruppen och ett antal representanter dels för Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori dels för Humanistiska fakulteten. Vid mötet klargjordes vilka utbildningar som ska utvärderas. Representanter för institutionen gav muntliga redogörelser för några grundläggande förutsättningar för, strukturer i och utmaningar för undervisningen inom de aktuella områdena samt om några nyliga och pågående förändringar och utvecklingsarbeten. Mötet enades också om en tidsplan för arbetet, inklusive datum för bedömargruppens platsbesök. Inför upptaktsmötet hade fakulteten och institutionen tillgängliggjort underlag till bedömargruppen. Underlagen gavs senare vissa kompletteringar efter önskemål från bedömargruppen.

Platsbesöket genomfördes den 6–7 mars (se bilaga 1 för program för platsbesöket). Bedömargruppen har därefter via möten per zoom och epostkorrespondens gemensamt utarbetat sitt utlåtande med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer.

Bedömargruppen har haft tillgång till omfångsrika underlag. Gemensam dokumentation för de olika utbildningarna innehåller lärarlistor, en tidigare utvärdering och uppföljningar av denna, uppgifter om antal sökande och registrerade till praktisk filosofi, teoretisk filosofi och lärarutbildningen, styrdokument samt strategi- och verksamhetsplaner. Underlagen för de enskilda utbildningarna innehåller bland annat utbildnings- och kursplaner, lokala examensbeskrivningar, examensarbeten, kursrapporter och kursvärderingar, samt anteckningar från program- och ämnesråd. Mapparna är välorganiserade och försedda med flera användbara förklarande kommentarer. Canvassidorna innehåller bland annat litteraturlistor och annan kursinformation, inspelade föreläsningar, skriftliga gruppdiskussioner, examinationsuppgifter samt studenters svar och lärares feedback på examinationsuppgifter. Underlagen innehåller

dock inga självvärderingar och överlag sparsamt med material som strukturerar eller ger perspektiv på underlagen på de sätt som självvärderingar i de här sammanhangen ofta gör. Det har enligt bedömargruppen inte varit alldeles enkelt att få grepp om de stora och detaljrika materialen i avsaknad av självvärderingar och de sparsamma översikter som stått till buds. (För tydlighets skull kan det tilläggas att enligt instruktionerna från Humanistiska fakulteten ska självvärdering inte ingå i underlagen.)

Följande personer har ingått i bedömargruppen:

- Pär Sundström, professor i filosofi, Umeå universitet (ordförande)
- Pauliina Remes, professor i teoretisk filosofi, Uppsala universitet
- Caj Strandberg, professor i praktisk filosofi, Universitetet i Oslo
- Emir Toktaliev, student, Stockholms universitet (studentrepresentant)

Sektion 2 ger översiktliga beskrivningar av de aktuella utbildningarna och sektion 3 övergripande bedömningar. Sektionerna 4–12 är i allt väsentligt strukturerade utifrån (i) de kriterier som bedömargruppen fått från universitetet och varifrån rubrikerna på dessa sektioner är hämtade samt (ii) de "kriteriestöd" för utvärdering som bedömargruppen fått från universitetet (bilaga 2).

2. Översiktliga beskrivningar av de aktuella utbildningarna

Inom praktisk filosofi ges på grundnivå en grundkurs om 30 hp vilken följs av en fortsättningskurs och fördjupningskurs om vardera 30 hp. I den sistnämnda ingår en uppsatskurs om 15 hp. På avancerad nivå ges ett antal fördjupande läskurser om 7,5 hp vardera, en uppsatskurs om 15 hp för utbildning på avancerad nivå om 60 hp, samt två uppsatskurser om 15 respektive 30 hp för utbildning på avancerad nivå om 120 hp.

Strukturen på utbildningen i teoretisk filosofi är densamma som den i praktisk filosofi.

Kandidatprogrammet i Liberal Arts består av följande sex kurser om vardera 30 hp: Trivium, Quadrivium 1, Quadrivium 2, Idéer om ideal, Praktikprojekt, som består i praktik i form av projektarbete utanför eller inom universitetet, samt Uppsatstermin. I den sistnämnda kursen ingår ett självständigt arbete om 15 hp. Praktikprojektsterminen kan helt eller delvis ersättas av andra studier.

Läroutbildningen i filosofi består av totalt 90 hp fördelade på följande kurser: Filosofi för gymnasielärare 1 och 2, 30 hp, vilka samläses med grundkursen i teoretisk filosofi; Filosofi för gymnasielärare 3, 15 hp, varav 12 hp samläses med första halvan av grundkursen i praktisk filosofi och 3 hp består av ämnesdidaktik; Filosofi 4 för gymnasielärare, 15 hp, vilken samläses med andra halvan av grundkursen i praktisk filosofi; Filosofi 5 för gymnasielärare, 15 hp, varav 12 hp samläses med första halvan av fortsättningskursen i teoretisk filosofi och 3 hp består av ämnesdidaktik; samt Filosofi 6 för gymnasielärare, 15 hp, vilken består av 6 hp vetenskapsfilosofi, 3 hp ämnesdidaktik, och 6 hp "breddningskurs" vars innehåll kan variera från termin till termin och som kan bestå av antingen något praktisk-filosofiskt eller teoretisk-filosofiskt innehåll.

Utbildningarna inom praktisk filosofi och teoretisk filosofi har nyligen kompletterats med två terminer distansutbildningar, vilka ges helt online, och som väsentligen består av grundkursen i praktisk filosofi plus grundkursen i teoretisk filosofi kompletterade med en kurs som på olika ställen går under namnen "Vetenskapsfilosofi" respektive "Filosofi: Vetenskap och kollektivt sanningssökande". Vardera av de åtta ingående 7,5 hp-kurserna kan också läsas som fristående kurs. Den student som har läst två terminer online har möjlighet att därefter gå vidare till fortsättningskurs i antingen praktisk eller teoretisk filosofi. Det finns också möjlighet att bygga en lärarutbildning i filosofi på basis av de två terminerna.

Utbildningarna i praktisk och teoretisk filosofi har båda förhållandevis gängse prägel med vissa lokala särdrag. Grundkursen i praktisk filosofi innehåller en introduktions- och metodkurs följt av en historisk översikt och därefter introduktioner till områdena normativ etik, metaetik och politisk filosofi. Fortsättningskursen innehåller fördjupande kurser inom normativ etik, metaetik och politisk filosofi och därutöver en breddningskurs. Högre nivåer ger i hög utsträckning fördjupningar av tidigare ämnesinnehåll med innehåll som delvis varierar från år till år. Grundkursen i teoretisk filosofi innehåller likaledes en introduktions- och metodkurs följt av en historisk översikt och därefter en kurs i tidig analytisk filosofi och en i kunskapsteori. Fortsättningskursen innehåller delkurser i logik, metafysik, medvetandefilosofi och språkfilosofi. Högre nivåer i båda ämnena innehåller i hög grad fördjupande kurser. På fördjupningskursen i praktisk filosofi ges undervisning på kurserna. På fördjupningskursen i teoretisk filosofi finns kurser med angiven litteratur, vilka i normalfallet består i självstudier med tillgång till handledning. Institutionen planerar dock att från och med våren 2025 ge distanskurser på avancerad nivå i teoretisk filosofi, vilket bedömargruppen förmodar kommer att i så fall innebära tillgång till mer lärarledd undervisning för alla studenter på denna nivå.

Kandidatprogrammet i Liberal Arts baseras löst i den medeltida indelningen mellan trivium och quadrivium, enligt vilken studierna börjar med metoder och instrument: logik, retorik, grammatik, och fortsätter med högre studier av aritmetik, geometri, musik och astronomi. Det upplägget har dock anpassats för en samtida kontext, och de krävande språkstudierna har delats upp mellan olika terminer med de lättare latinstudierna förlagda till programmets tidigare delar och de svårare studierna i klassisk grekiska förlagda till senare delar. På den första terminen, Trivium, läser studenterna språkfilosofiska verktyg (15 hp) och klassisk filologi, (10 hp), samt en kurs i dödsrikets litteraturhistoria (5 hp). Andra terminen, Quadrivium 1, består av kunskapsteori och kunskapsredskap (15 hp), astronomi och dess idéhistoria (5 hp), och ett ytterligare block av klassisk filologi (10 hp). Tredje terminen, Quadrivium 2, består av en kurs om medvetandet och matematiken (15 hp), biologisk hierarki och evolution (5 hp), och den första delen av en fördjupande kurs av klassisk filologi (10 hp). Fjärde terminen, Idéer om ideal, ägnas åt samhällsfilosofi och etik (15 hp), den sista delen av filologi (10 hp), samt en kurs om projekt- och praktikförberedelser (5 hp). På den femte terminen har studenterna möjlighet att göra en praktik eller ett projektarbete om 15 hp, 22,5 hp eller 30 hp, men terminen kan också fyllas av andra, fritt valda studier. Den sista terminen, Uppsatsterminen, består av uppsatskursen (15 hp), en specialiseringskurs (7,5 hp) och en metodkurs (7,5 hp). (Här har vi väsentligen använt kursbenämningarna som återfinns i programmets utbildningsplan; i kursplanerna för de olika terminerna förekommer delvis andra benämningar.)

Utbildningen är olik allt annat på universitet och skiljer sig med sin tonvikt på klassisk grekiska och latin även från andra Liberal Arts-program internationellt. Bedömargruppen är osäker på exakt hur programmets profil i övrigt ska karakteriseras. Utöver tonvikten på klassiska språk är intrycket att utbildningen i hög grad söker en identitet, en röd tråd. Kursinnehållen binds inte samman av någon tydlig tematik. Det är inte heller lätt att urskilja någon sådan i programmets beskrivning på GU:s hemsida eller i arbetsdokument (som till exempel dokumentet "LA-kärnan_utkast – reviderad", vilket återfinns i mappen "För utbildningen relevanta styrdokument, rutiner och PM").

3. Övergripande bedömningar

Bedömargruppen anser att särskilt utbildningarna i praktisk filosofi, teoretisk filosofi och lärarutbildningen håller hög kvalitet. De är knutna till aktiva forskningsmiljöer och bedrivs av lärare som är pedagogiskt engagerade och i många fall högt meriterade vetenskapligt. Ämnesråden i praktisk filosofi och teoretisk filosofi förefaller utgöra strukturer som ger goda förutsättningar för att följa upp och vidareutveckla utbildningarna. Även i kvantitativt hänseende är lärolagen med säker marginal tillräckliga för att bedriva de aktuella utbildningarna på hög nivå. Särskilt den praktiska filosofin är väl försörjd med lärarresurser. Utbildningarnas innehåll svarar väl mot samhällets behov av bildning, kunskap och generiska intellektuella färdigheter och är i många fall relevanta för dagsaktuella samhällsfrågor.

Även i Liberal Arts-programmet finns det kvaliteter som är värda att bevara och utveckla. Programmet är knutet till de nämnda forskningsmiljöerna och har innehåll som svarar mot samhällets behov. Bedömargruppens bild är att programmet bedrivs med engagemang och har en stor utvecklingspotential. Det finns dock också en del utmaningar och utvecklingsområden för programmet, vilka antydde ovan och vilka följande text återkommer till.

4. De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

När det gäller kandidatnivån och masternivån i praktisk och teoretisk filosofi bedömer gruppen att studenternas faktiska resultat med god marginal motsvarar högskoleförordningens examensmål. Bedömningen har fäst stor vikt vid examensarbetena, vilka enligt gruppens mening genomgående håller hög nivå och i vissa fall mycket hög nivå. Betygsättningen av dessa arbeten är också rimlig i de nedslag som gruppen har gjort.

Även när det gäller kursplanernas lärandemål bedömer gruppen att de i de flesta fall nås med god marginal inom praktisk och teoretisk filosofi. Det finns dock frågetecken för ett fall. Grundkursen i teoretisk filosofi har det ambitiösa lärandemålet att studenterna ska kunna "återge väsentliga aspekter av frågeställningar inom den teoretiska filosofins huvudsakliga områden, i historiskt såväl som samtida hänseende". Bedömargruppen anser dock att kursens innehåll bara i begränsad grad täcker av samtida diskussioner inom den teoretiska filosofins huvudsakliga områden. Som nämndes ovan består grundkursen av en introduktions- och metodkurs; en historisk översikt (specifikt av den västerländska teoretiska filosofins historia från antiken till 1800-talet); en delkurs om tidig analytisk filosofi samt en delkurs i samtida

kunskapsteori. Institutionens lärare har i diskussioner framfört olika åsikter om huruvida delkursen om tidig analytisk filosofi är en historisk kurs eller en kurs i samtida filosofi. Kursen fokuserar i alla händelser på forskningsbidrag från sent 1800-tal till tidigt 1950-tal och innehållet har enligt bedömargruppen mer karaktär av historisk kanon än av teman som står i fokus i nuvarande forskning. Därmed är det huvudsakligen delkursen i kunskapsteori som bidrar till att spegla frågeställningar inom aktuell forskning. Grundkursens historiska tyngdpunkt är inte nödvändigtvis orimlig men kan ändå förtjäna att diskuteras bland annat i ljuset av det aktuella lärandemålet. Många studenter lämnar grundkursen i teoretisk filosofi med en mycket partiell bild av aktuell forskning inom ämnet. Fortsättningskursen i teoretisk filosofi har en betydligt större tonvikt på samtida filosofi så vid slutet av den kursen är studenterna bekanta med aktuell forskning inom den teoretiska filosofins huvudsakliga områden, men bara en minoritet av studenter som sökt sig till ämnet kommer dit.

Ovanstående bedömning kan väsentligen överföras till lärarutbildningen inom filosofiämnet: medan situationen i stora drag ser bra ut så får studenterna genom utbildningen en ganska partiell bild av samtida filosofi, och särskilt inom samtida teoretisk filosofi. Till exempel innehåller utbildningen ingen kurs, och ingen del av någon kurs som ägnas åt medvetandefilosofi eller metafysik. I stället finns det gott om introducerande inslag (en delkurs som introducerar praktisk filosofi och ytterligare en som introducerar teoretisk filosofi) och även gott om historiska inslag (en historisk kurs med inriktning mot praktisk filosofi och en med inriktning mot teoretisk filosofi och därutöver den nämnda kursen om tidig analytisk filosofi). Bedömargruppens bild förstärktes under intervjuerna med studenterna, som rapporterade att det fanns inslag av repetition i de två introducerande delkurserna och i de historiska kurserna medan de å andra sidan rapporterade svårigheter att kunna svara på frågan "vad gör filosofer idag?". Bedömargruppen anser att det finns skäl att göra en översyn av innehållet i lärarutbildningen och överväga sätt att slå ihop och/eller på annat sätt reducera de introducerande och historiska inslagen i utbildningen och på så sätt skapa utrymme för mer samtida filosofi.

När det gäller kandidatprogrammet i Liberal Arts så är bedömargruppen tveksam till att säga att relevanta lärandemål överlag uppnås. Även denna bedömning fäster stor vikt vid examensarbetena. Några av de examensarbeten som gruppen har gjort nedslag i håller visserligen mycket god kvalitet, men enligt bedömargruppen finns det också ett antal arbeten bland de nedslag som gjorts som inte tydligt når upp till alla relevanta lärandemål. Det gäller till exempel följande lärandemål för programmets uppsatstermin: "att inom ett specialiserat fält kunna visa fördjupad insikt i det nuvarande kunskapsläget, inblick i aktuella forskningsfrågor och förståelse för relevanta forskningsmetoder på detta område"; att förmå "formulera, presentera och analysera ett väl avgränsat forskningsproblem med utgångspunkt i den diskussion som förts kring problemet i relevant vetenskaplig litteratur"; samt att förmå "göra prövande, resonerande och motiverade bedömningar av hållbarheten hos och relevansen av egna och andras argument". Bedömargruppen noterar att problem med kvaliteten på programmets examensarbeten har identifierats i en rapport från 2023 (med titeln "LIB160 Rapport från kursansvarig VT23") och anser att arbete med detta bör ges hög prioritet. Det finns även skäl att se över marknadsföringen av programmet med anledning av de problem som identifierats här och internt tidigare.

När det gäller examinationer, bedömningar av examinationer och deras relation till lärandemålen så har bedömargruppen inga anmärkningar utöver synpunkter som följer av det som sagts ovan. Gruppen noterar dock att explicita bedömnings- eller betygskriterier finns tillgängliga endast för en handfull av examinationerna. Vi kan inte heller finna att studenterna har tillgång till några generella bedömningskriterier som gäller för alla kurser. Att formulera sådana kriterier – alternativt en mall som lärare vid behov kan justera – kan enligt bedömargruppen vara ett intressant utvecklingsområde för institutionen.

Utbildningarna uppvisar betydande skillnader när det gäller progressionsaspekten. På grundutbildningen i praktisk filosofi sker en tydlig fördjupning av ämnesinnehåll mellan grundkursen, som alltså utöver en introduktionskurs och en historiekurs introducerar områdena normativ etik, metaetik och politisk filosofi, och fortsättningskursen, som innehåller fördjupande kurser inom normativ etik, metaetik och politisk filosofi och därutöver en breddningskurs. Även högre nivåer ger i hög utsträckning fördjupningar av tidigare ämnesinnehåll. Inom teoretisk filosofi har fortsättningskursen i högre grad en breddande karaktär i förhållande till grundkursen. Kursen innehåller logik, metafysik, medvetandefilosofi och språkfilosofi – områden som inte figurerar eller figurerar i begränsad grad på grundkursen. Här sker fördjupning av ämnesinnehåll främst på fördjupningskursen och på högre nivåer. Bedömargruppen har inga särskilda synpunkter på dessa val. Den fördjupande karaktären på utbildningen inom praktisk filosofi innebär att områden som till exempel religionsfilosofi och estetik förbigås, men det har samtidigt sina fördelar att prioritera fördjupning inom centrala praktisk-filosofiska områden som normativ etik, metaetik och politisk filosofi och den avvägning som har gjorts förefaller inte orimlig. Breddningen på den teoretiska filosofins andra termin är enligt bedömargruppen rimlig med tanke på bredden i den teoretiska filosofins huvudsakliga områden.

När det gäller lärarutbildningen finns det enligt bedömargruppen anledning att se över progressionen med anledning av de ovan noterade repetitionerna av överlappande introducerande inslag och historiska inslag, vilka medför utrymmesbrist både för fördjupningar och för breddning av ämnesinnehåll.

Kandidatprogrammet i Liberal Arts har en klar progression när det gäller språkkunskaper och språkförmågor. Grammatiska studier i klassiska språk breddas och fördjupas termin efter termin, och kravnivån ökar under studierna bland annat när det gäller tillämpningen av språkkunskaper på originaltexter. Vad gäller det övriga innehållet är det mindre klart hur det ser ut med progression. Bland specificerade kursinnehåll mellan termin 1 och termin 4 återfinns som nämndes ovan, utöver språkrelaterade delkurser, följande delkurser: Dödsrikets litteraturhistoria; Kunskapsteori och kunskapsredskap; Astronomi och dess idéhistoria; Medvetandet och matematiken; Biologisk hierarki och evolution; samt Samhällsfilosofi och etik. Här har bedömargruppen svårare att urskilja någon tydlig fördjupning av ämnesinnehåll och även svårt att urskilja någon tydlig tematisk eller metodologisk enhetlighet. Ett inslag som särskilt sticker ut är kursen "Issues in moral responsibility" som getts som "Särskild fördjupningskurs" på uppsatsterminen. Även om kursen byts ut från termin till termin så kan man ställa sig tveksam till om en kurs som behandlar ett så pass svårt och specialiserat område i praktisk filosofi är relevant för studenterna på Liberal Arts-programmet. Bedömargruppen förmodar att det finns ett samband mellan dessa brister och de ovan noterade problemen

rörande kandidatuppsatserna. De gedigna språkkunskaper och språkförmågor som förvärvats inom programmet kommer sällan till tydlig användning i uppsatsarbetena, och när det gäller andra ämnesinnehåll och övriga förmågor verkar studenternas kunskaper och förmågor i många fall vara otillräckliga för examensarbetet.

Bedömargruppen tycker sig ha uppfattat, både i muntliga diskussioner och i dokument, en medvetenhet inom institutionen om denna situation och en strävan att hitta en tydligare sammanhållen idé för Liberal Arts-programmet. Ett uppslag som bedömargruppen vill bidra med är att rikta mer av fokus i programmet på filosofins historia – alternativt filosofi- och vetenskapshistoria – och söka knyta ihop detta innehåll med befintliga språkinslag. Ett relaterat uppslag är att samla mer av undervisningen till filosofiämnet, vilket skulle kunna skapa större förutsättningar för progression i hantverk och metodologi och även göra programmet lättare att administrera. Andra, mer flervetenskapliga alternativ är förstås också möjliga men det vore i alla händelser angeläget att sträva efter större integration av olika innehåll än vad som förefaller finnas i nuläget och att säkerställa en tillräcklig grad av progression även vid sidan av inslagen av klassiska språk.

När det gäller avhopp och genomströmning har bedömargruppen haft tillgång till antal registreringar på olika kurser samt uppgifter HST, HPR och prestationsgrader under intervallet 2019–2023. Bedömargruppen har dock på basis av dessa uppgifter inte kunnat bilda en uppfattning om huruvida institutionen lyckas väl eller dåligt på dessa områden. Underlagen innehåller till exempel inga jämförelser med andra filosofiämnen i landet, inga jämförelser med andra utbildningar vid GU, inga uppgifter om tendenser inom de aktuella ämnena mer än vad som kan förmodas utifrån det begränsade intervallet mellan 2019 och 2023 där de flesta tendenser är relativt "platta" (ett undantag är betydande uppgångar i HST och HPR i teoretisk filosofi under 2022 och 2023 jämfört med föregående år). Inte heller återfinns några reflektioner från institutionen som belyser underlagen.

Eftersom institutionen särskilt har efterlyst förslag på hur dess arbete med retention av studenter kan förbättras nämner vi likväl några uppslag kring detta:

- Det är rimligt att förmoda att en ökad mängd undervisning skulle göra studierna mer intressanta för studenterna. Ett sätt att öka mängden undervisning per kurs vore att i högre grad samverka mellan de aktuella ämnena. En åtgärd som kan övervägas är att i slå ihop de i hög grad överlappande introduktionskurserna i praktisk filosofi och teoretisk filosofi. En annan typ av åtgärd är att på högre nivåer – till exempel från fördjupningskurserna och uppåt – erbjuda samma kurser för praktisk filosofi och teoretisk filosofi och kanske även Liberal Arts. Till exempel skulle logik-kursen som nu används på fortsättningskursen i teoretisk filosofi kunna användas på fler utbildningar. Även om vissa delar av mer filosofisk logik kan sägas höra under teoretisk filosofi så är logik ett verktyg som enligt bedömargruppen är lika relevant för praktiska filosofer som för teoretiska filosofer. En annan typ av åtgärd som kan övervägas är att engagera avlönade magister- eller masterstudenter för stödundervisning på lägre nivåer. Utöver att vara mindre kostsam per arbetstimme kan det finnas pedagogiska poänger med undervisning som ges av den som bara ligger "lite före" och har färskare minnen av att brottas med undervisningsmaterialen.

- Större vi-känsla särskilt på utbildningarna som inte är samlade i ett program skulle rimligen göra det mer attraktivt att fortsätta på högre nivåer. Studenterna på grundkursen i praktisk filosofi uppgav att de skapat en gruppchat på Facebook som bidrog till att skapa en "vi-känsla". En möjlig åtgärd är att söka sprida denna idé till andra grupper, till exempel genom det existerande mentorsprogrammet.
- När det gäller innehållsliga aspekter så kan man spekulera kring förändringar som skulle kunna förbättra retention av studenter. En spekulering är att ett större inslag av samtida filosofi på grundkursen i teoretisk filosofi i högre grad skulle motivera studenterna att fortsätta studera detta ämne, en annan att större breddning mot delvis nya ämnesområden (till exempel tillämpad etik) på fortsättningskursen i praktisk filosofi i högre grad skulle motivera studenter att fortsätta inom detta ämne.
- Bedömarens bild är att programstudier i högre grad motiverar studenter att fortsätta inom ett visst ämne. Om det stämmer så har institutionen redan vidtagit en viktig åtgärd för att förbättra retention av studenter i och med planeringen för ett kandidatprogram i Philosophy, Politics, and Economics, som enligt institutionens nuvarande plan börjar hösten 2025.
- Slutligen är det möjligt att ett mer ambitiöst och strukturerat arbete med kursutvärderingar – mer på detta tema nedan – kan bidra med fler idéer kring åtgärder för att förbättra retentionen av studenter.

5. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Bedömarens övergripande bild är att undervisningen inom utbildningsområdet i hög grad sätter studenternas lärande i centrum. Den bedrivs överlag av välmeriterade lärare med ett stort engagemang för studenternas lärande.

En synpunkt i utvärderingen från 2018 var bristen i variation beträffande undervisningsformerna. Den nuvarande bedömarens grupp uppfattar dock inget problem i detta avseende utan bedömer att undervisningsformerna på de aktuella utbildningarna i hög grad är varierade och främjar aktivt lärande. På grundkurserna består undervisningen huvudsakligen i föreläsningar och seminarier. Studenterna har i flera delkurser också tillgång till extra undervisningsmaterial i form av Powerpoints, handouts, korta inspelade föreläsningar, instuderingsfrågor och diskussionstrådar i Canvas. Motsvarande undervisningsformer och undervisningsmaterial återkommer i fortsättningskursen och fördjupningskursen om än i lägre omfattning. På fördjupningskursen i praktisk filosofi och teoretisk filosofi och på uppsatsterminen på Liberal Arts finns ett metodseminarium som förbereder studenterna för uppsatsskrivandet. Seminariet omfattar även magister- och masterkurserna. På uppsatsskurserna tar lärarnas pedagogiska arbete (naturligt nog) främst formen av individuell handledning, men där finns även undervisningsinslag som involverar studenterna i opposition och försvar av uppsatsarbeten, vilket innebär att peer-learning används som ett pedagogiskt verktyg. Vid utformningen av distanskurserna är det tydligt att särskilda ansträngningar har gjorts för att undervisningen inte ska bli ensidig och inte lämna studenten att studera ensam. Undervisningsmaterialen här består bland annat av förinspelade föreläsningar, intervjufilmer mellan filosofer, gruppmöten (på distans) och distansmöten med läraren. Kvaliteten på materialen är genomgående hög och

avsaknaden av fysisk kontakt har kompenseras på kreativa sätt. Inom Liberal Arts-programmet kompletteras undervisningen med av programmet anordnade läsgrupper och temakvällar samt med en blogg där alumner berättar om sina erfarenheter av praktikprojektet.

Ett bra exempel på undervisning som främjar aktivt lärande är delkursen "Fördjupning i nutida praktisk filosofi" på fördjupningskursen i praktisk filosofi, vilken förbereder arbetet med kandidatuppsatsen genom en seminarierie där studenterna presenterar centrala artiklar med anslutning till deras uppsatsämnen. Kursen har ett intressant upplägg som man kunde överväga att inarbeta även inom teoretisk filosofi och Liberal Arts.

Samtidigt finns det några utvecklingsområden. Studenterna på Liberal Arts-programmet upplever enligt intervjuer betydande skillnader i arbetsbelastning mellan olika kurser, där särskilt språkkurser är arbetstunga medan andra kurser inte kräver heltidsarbete.

Inom Liberal Arts-programmet har det enligt studentintervjuer funnits vissa kommunikationsproblem, till exempel i form av att ändringar eller avbokningar gjorts utan att tydlig information gått fram i tid, problem som sannolikt har att göra med att programmet involverar många lärare från olika institutioner. Institutionens har dock förmedlat bilden att problemen har åtgärdats efter att ny programkoordinator och nytt programråd kommit på plats våren 2023.

Medan den undervisning som ges av allt att döma håller god och i många fall mycket hög kvalitet och även uppskattas av studenterna, så är den låga kvantiteten av undervisning en svaghet. Det är särskilt ett problem på högre nivåer. Ett av de mer problematiska exemplen är fördjupningskursen i teoretisk filosofi där delkurserna "Forskningsinriktad specialisering 1–2" består av självstudier utan schemalagd undervisning. Institutionen uppger att det finns tillgång till handledning på dessa kurser men av studentintervjuerna att döma är det oklart om information om denna möjlighet alltid når fram. Åtgärder för att öka undervisningens kvantitet diskuterades ovan och är något som enligt bedömargruppen bör ges hög prioritet.

Vad beträffar examinationsformerna framstår även de som tillräckligt varierade. På grundkurserna består examinationen vanligtvis av digitala salstentamina eller hemtentamina vilka i vissa fall kombineras med obligatoriska inlämningsuppgifter. Under senare tid har inslaget av salstentamina ökat för att minska risken för fusk, men hemtentamen är fortfarande den dominerande examinationsformen på flera kurser. På fortsättnings- och fördjupningskurserna består examinationen vanligtvis i hemtentamina eller kortare uppsatser samt i form av ett längre examensarbete (uppsats) samt försvar av denna och opposition på annan uppsats.

Enligt studentintervjuerna förekommer användning av feedback som pedagogiskt verktyg, men inte på något systematiskt sätt utan det finns stora variationer mellan individuella lärare. Av naturliga skäl förekommer det mer generöst med feedback på högre nivåer där volymen av examinationer är lägre.

6. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Överlag anser bedömargruppen att undervisningen inom de fyra områdena vilar på solid vetenskaplig grund. Lärare har med något enstaka undantag doktorsgrad eller högre meritering. Det stora flertalet lärare är aktiva forskare med fackgranskade, internationella publikationer. Den överlag goda vetenskapliga meriteringen bland lärare återspeglas i urval av teman, frågeställningar och kurslitteratur i undervisningen och även i många fall i genomförandet av undervisningen, vilken bedömargruppen alltså i några fall kunnat ta del av på Canvas. Ett vetenskapligt förhållningssätt präglar all undervisning som bedömargruppen gjort nedslag i.

Samtliga utbildningar innehåller träning i olika slags forskningsliknande aktiviteter. En typ av forskningsliknande aktivitet består i att bedöma rimlighet i antaganden, urskilja olika former av otydlighet i antaganden, bedöma relevans av antaganden i komplexa resonemang och i övrigt bedöma argumentationsstyrkan i resonemang. Detta slags forskningsliknande aktivitet tränas från första stund i alla de aktuella utbildningarna. De inleds alla med någon form av metodkurs som erbjuder såväl teoretiska argumentationsanalytiska verktyg som praktisk träning i att använda dessa verktyg. Senare kurser innehåller fördjupad träning i denna typ av aktivitet, även om graden av fördjupning skiljer sig åt mellan utbildningarna, vilket noterades ovan. I vissa fall erbjuder utbildningarna även ytterligare teoretiska verktyg av detta slag. Ett exempel på det är kursen i logik, 7,5 hp, på fortsättningskursen i teoretisk filosofi.

Mer fördjupad forskningsliknande aktivitet tränas inom ramen för examensarbeten på kandidatnivå och avancerad nivå i Liberal Arts, praktisk filosofi och teoretisk filosofi. Inom alla dessa utbildningar förbereds studenterna för detta arbete genom att minst en delkurs på lägre nivå examineras i form av ett mindre självständigt uppsatsarbete.

Bedömargruppen har överlag en positiv bild när det gäller hur väl kurslitteraturen eller motsvarande speglar aktuell forskning av relevans för utbildningen. Här och var har dock urval gjorts som enligt bedömargruppen kan förtjäna att diskuteras. Det gäller särskilt val av äldre litteratur, litteratur med lokal förankring eller litteratur med båda dessa egenskaper. Ett exempel är urval ur böcker från Andersson och Furberg från 1969 respektive 1984 (den senare härstammar från en första upplaga från 1966) som förekommer på introduktionskursen på den teoretiska filosofins grundkurs och på den första kursen på Liberal Arts-programmet. Ett annat exempel är en text av Wetterström från 1985, utgiven av Institutionen för filosofi vid Göteborgs universitet, på språkfilosofi-kursen på den teoretiska filosofins fortsättningskurs. Bedömargruppen utesluter inte att dessa val av kurslitteratur är väl motiverade, men den relativt höga förekomsten av litteratur med några år på nacken och/eller lokal förankring kan rimligen motivera en generell översyn av kurslitteratur med dessa egenskaper.

Studenterna ges av allt att döma överlag god träning i att inte bara skriva utan även läsa akademisk text. Ett särskilt bra exempel på det är att redan introduktionskurserna i både praktisk och teoretisk filosofi innehåller läsning och diskussion av centrala, klassiska texter som en del av den inledande träningen i filosofisk metod.

7. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Bedömaregruppen har haft tillgång till en lärarlista för de aktuella utbildningarna för vårterminen 2023 och höstterminen 2023. Där listas – om vi begränsar oss till tillsvidareanställda lärare, vilka utgör de mer varaktiga lärarresurserna – tre professorer och fyra universitetslektorer i praktisk filosofi; en professor, tre universitetslektorer och en adjunkt (som har doktorsexamen) i teoretisk filosofi; samt en universitetslektor i logik. Av dessa 13 anställda är två kvinnor och övriga män; inom praktisk filosofi är samtliga män. Dessa lärare bidrar i många fall till undervisningen i två, tre eller fyra av de aktuella utbildningarna. Den sammantagna ämneskompetensen är mycket bred. Även ett antal forskare och postdoktorer samt en vikarierande universitetsadjunkt bidrog med undervisning till en eller flera av utbildningarna under perioden. Till kandidatprogrammet i Liberal Arts bidrog vidare en uppsättning lärare vars ämnestillhörigheter anges till vetenskapsteori, latin, grekiska, idéhistoria, litteraturvetenskap, kognitionsvetenskap, biologi och fysiologi. Till lärarutbildningens inslag av ämnesdidaktik bidrar en lärare som själv är utbildad gymnasielärare i filosofiämnet.

Institutionen har ett flertal lärare med höga pedagogiska förmågor och ambitioner och ett stort pedagogiskt engagemang. Detta stöds både av observationer som bedömaregruppens medlemmar själva har kunnat göra av innehållet på Canvas och av intervjuer med både studenter och lärare under platsbesöket. Sammantaget finner därför bedömaregruppen att det finns lärarresurser som både ur kvantitativ och kvalitativ synvinkel ger förutsättningar för att bedriva alla de aktuella utbildningarna med mycket god kvalitet. Det stora flertalet lärare har också genomgått en eller flera kurser i högskolepedagogik.

Undervisningens fördelning bland lärare är mycket ojämn. Även om man sätter åt sidan anställda med ledningsuppdrag och forskaranställningar så förekommer i den aktuella lärarlistan undervisningsmängd mellan 7% och 76% av en heltidsanställning. Det förhållandet är ur flera synvinklar suboptimalt. En jämnare fördelning skulle rimligen, allt annat lika, vara bättre för arbetsmiljön, skapa bredare engagemang för undervisningsuppdragen samt ge bättre förutsättningar för forskningsanknuten undervisning och troligen även för undervisning som bidrar till bättre forskning. Bedömaregruppen förmodar att den ojämna fördelningen åtminstone delvis är en följd av beslut om finansiering av forskning och högre utbildning vilka varken institutionen eller fakulteten eller ens universitet kan göra så mycket åt på kort sikt, till exempel tilldelning av externa forskningsmedel. Även institutionsinterna beslut påverkar dock undervisningens fördelning. Institutionen har ett styrdokument om fördelning av lärares och forskares arbetstid från 2018 (Dnr V 2018/638). Där anges minimischabloner för forskningstid för lektorer (10%), docentkompetenta lektorer (20%) respektive professorer (35%). I övrigt anges att eventuell utökning av forskningstid beslutas av prefekt på basis av ett antal angivna kriterier. Det är dock inte klart från dokumentet hur kriterierna tillämpas eller om det sker enligt ett transparent system. I den mån detta inte görs torde det, med tanke på de nackdelar som finns med en ojämn undervisningsfördelning, finnas anledning att upprätta ett sådant system eller diskutera frågan på institutionen.

När det gäller frågan om utbildningarnas behov beaktas vid rekrytering av lärare/forskare så är bedömaregruppens bild blandad. Rekrytering av lärare förefaller i många fall i praktiken ha

prioriterat lokala kandidater på en arbetsmarknad för filosofer vilken under lång tid varit väldigt gynnsam för arbetsgivare som annonserar anställningar brett. Några nyliga rekryteringsprocesser har sett annorlunda ut men det är oklart för bedömargruppen om ett nytt tydligt mönster har etablerat sig. En ganska nylig rekrytering hade också en kraftig ämnesmässig slagsida (mot praktisk filosofi) och förstärkte en tidigare ojämn könsfördelning (mot mansdominans), vilket inte uppenbart var ur alla aspekter gynnsamt när det gäller undervisningens behov. Visserligen finner bedömargruppen, som betonats ovan, att institutionen har rekryterat lärarresurser som bedriver de aktuella utbildningarna med överlag god kvalitet men det finns samtidigt förutsättningar för att nå högre ambitioner än så.

Ett annat noterbart förhållande är att institutionen gett förhållandevis tunga pedagogiska uppdrag till anställda med jämförelsevis låg vetenskaplig meritering. Ett exempel är att det tunga och svåra uppdraget som koordinator för kandidatprogrammet i Liberal Arts lagts på en anställd vars egen högsta akademiska examen är på kandidatnivå.

Det kan enligt bedömargruppens finnas anledning att föra en diskussion på institutionen om policy och riktlinjer både för rekryteringar och för tillsättningar av pedagogiska ledningsuppdrag.

8. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Bedömargruppens bild är att studier inom alla de aktuella utbildningarna svarar väl mot de behov av kunskap om bildning som det omgivande samhället ger uttryck för. Praktisk filosofi, teoretisk filosofi och Liberal Arts-programmet bidrar alla med historiska perspektiv på, idémässiga grunder för och tolkningsramar för utvecklingar inom bland annat vetenskap, matematik, konst, politiska ideologier, samhällsfrågor och samband mellan dessa. För att ta några specifika exempel på utbildningarnas samhällsrelevans så ger den praktiska filosofin verktyg för att analysera moraliska och politiska frågor om jämlikhet, klimatpåverkan och demokrati. Den teoretiska filosofin ger verktyg för att analysera kunskapsteoretiska, språkfilosofiska och vetenskapsteoretiska problem med relevans för diskussioner om sanning, kunskapsresistens, desinformation och andra typer av språkligt förmedlad manipulation. Både praktisk och teoretisk filosofi ger verktyg för att analysera en mängd frågor som nu aktualiseras av den snabba utvecklingen inom artificiell intelligens. Det gäller till exempel frågor om agentskap och ansvar samt om maskiners eventuella mentala förmågor.

Alla de granskade utbildningarna syftar också i hög grad till att träna generiska förmågor. Det gäller i synnerhet förmågor att analysera och bedöma giltighet och styrka i argumentation samt förmågor att på egen hand producera ärlig (icke-manipulativ) argumentation för en ståndpunkt. Centrala komponenter i dessa förmågor inkluderar förmågor att i språklig kommunikation urskilja tvetydighet, annan otydlighet eller försök till manipulerande påverkan, samt förmågor att undvika sådant i egen språkproduktion och i det egna tänkandet.

Utbildningarnas direkta anknytning till arbetsmarknaden varierar. Studier i praktisk filosofi och teoretisk filosofi blir, om man bortser från lärarutbildningen, bara i undantagsfall en huvudsaklig grund för en fortsatt yrkeskarriär. I det mest typiska fallet blir dessa studier ett berikande komplement till studier inom andra ämnen.

Programstudierna i Liberal Arts syftar enligt programmets marknadsföring dels till att förbereda studenter för fortsatta studier på avancerad nivå, dels till att utveckla en kompetens som kan komma till nytta i arbetslivet mer omedelbart, särskilt i yrken som kräver att intellektuell analys och syntes genomförs eller förmedlas. Det senare syftet stöds av ett praktikprojekt och av förberedelser inför arbetslivet i form av nätverkande som börjar redan första terminen och vars uppgift är att hjälpa studenterna att välja och skaffa praktikplats.

Inom lärarutbildningen förekommer verksamhetsförlagd utbildning enligt gängse praxis.

Det finns en del utmaningar att beakta när det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen i lärarutbildningen och praktikperioden inom Liberal Arts. Enligt studentintervjuerna har flera studenter inom lärarutbildningen svårt att få praktikplats där det ingår undervisning i filosofiämnet. Det vore önskvärt om denna situation kunde förbättras (men bedömargruppen förmodar att institutionen inte äger den frågan). När det gäller Liberal Arts-programmet uppgavs vid studentintervjuerna att det var svårt att hitta en praktikplats, att det vore bra med mer hjälp i detta, och att det fanns behov av mer stöd för att säkra tydliga överenskommelser med de praktikplatser som studenterna själva hade hittat. När det gäller Liberal Arts-programmet representerar praktikperioden också något av ett djupare dilemma, som har att göra med programmets ambition att bereda en grund både för fortsatta akademiska studier och för en mer omedelbar ingång till arbetslivet. Å ena sidan verkar praktiken central för de som ämnar söka sig till arbetslivet omedelbart efter utbildningen. Å andra sidan har utbildningens av allt att döma problem, vilka kommenterades ovan, med att hitta en tillräcklig progression för att förbereda studenterna för examensarbetet, vars kvalitet är särskilt angelägen för de studenter som har fortsatta akademiska studier för ögonen. Problemet har identifierats internt och en tanke är att utveckla möjligheten för studenterna att använda 30 hp för att studera mer inom ett befintligt ämne som stöd för uppsatsarbetet och eventuella fördjupade framtida studier.

Internationalisering är en integrerad del i de aktuella utbildningarna såtillvida att de i hög grad vilar på aktuella diskussioner i internationella forskningsfronter, vilket har kommenterats ovan.

När det gäller integrering av jämställdhet i utbildningarna har de en svaghet i den ojämna könsfördelningen bland lärare, vilken noterades ovan. En synpunkt i bedömarutlåtandet från 2018 var bristen på litteratur av kvinnliga filosofer i utbildningen i praktisk filosofi. Nu återfinns texter av kvinnliga filosofer på merparten av delkurserna i praktisk filosofi, vilket är positivt särskilt med tanke på att könsfördelningen bland lärare är särskilt problematisk inom detta ämne. Representationen av kvinnliga författare är mindre i teoretisk filosofi och Liberal Arts. Det vore önskvärt med en genomlysning av kurslitteraturen ur en genussynvinkel även i dessa utbildningar.

Bedömargruppen har inga uppgifter om hur alumnuppföljningar eller hur dessa används i utvecklingsarbete, inte heller om hur hållbarhet integreras i utbildning. Bedömargruppen har fått uppgifter om antal sökande till kurser i praktisk filosofi och teoretisk filosofi på grundnivå och avancerad nivå samt för distansutbildningarna på internet för året 2023, men har inte tillräckligt med kontext för att säga något belysande om dessa uppgifter.

9. Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Institutionens studenter har en representant i ämnesråd och programråd (mer om vilka nedan), men institutionen uppger att man har svårigheter att fylla dessa platser.

Institutionen organiserar en mentorsverksamhet, där studenter på högre nivåer fungerar som mentorer för studenter på lägre nivåer. Verksamheten syftar dels till att skapa en god studiesocial miljö, dels till att skapa förutsättningar för kunskaps- och erfarenhetsutbyten mellan olika studienivåer. Den stöds ekonomiskt av institutionen, vilket ger studenterna ytterligare incitament att organisera den. Bedömargruppen ser mycket positivt på denna verksamhet som också har potential för att utvecklas, vilket kommenterades ovan.

10. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Utbildningarna har tillgång till nya lokaler vilka bedömargruppen ser som mycket ändamålsenliga. Byggnaden är rymlig och luftig och öppnar sig vackert mot naturen. Den innehåller olika slags lokaler för föreläsningar och för seminarier av olika typer, inklusive rum särskilt designade för case-övningar. I övriga utrymmen finns gott om platser för läsning och grupparbeten. Där finns även ett pentry för studenter utrustat med mikrovågsugnar och kylskåp.

Ett mindre positivt förhållande med de nya lokalerna är att utrymmena kring personalens arbetsrum är låsta för studenterna även under kontorstid. Bedömargruppen befarar att detta leder till en ökad distans mellan studenter å ena sidan och lärare och studieadministration å den andra och ifrågasätter om vinsten med de låsta lokalerna är större än denna kostnad.

Lärplattformen Canvas är en central del av den digitala lärmiljön och är naturligt nog särskilt central för distanskurserna i filosofi. De granskade utbildningarna använder denna plattform för en rad olika ändamål. Det råder knappast någon brist på *mängden* information, däremot finns väsentliga brister i hur informationen är *strukturerad* vilket gör att den är svår att finna. Några exempel: Typen och mängden information på förstasidan varierar mellan olika kurser. Informationen kommer ofta i olika ordning på olika sidor och i olika moduler. I många fall finns inte informationen om kurslitteraturen för en delkurs samlad på samma ställe på en sida eller i en modul. I några fall är det inte helt klart vad kurslitteraturen består i. I några fall är samma delkurs uppdelad i olika moduler. Samma typ av information ligger ofta på olika sidor och i olika moduler för olika delkurser. Ett mer övergripande problem är att enskilda lärare använder Canvas på rätt olika sätt, vilket enligt de studenter vi intervjuade har som konsekvens att man behöver "lära sig Canvas på nytt" för varje ny delkurs. Enligt bedömargruppen finns det anledning att överväga att skapa en gemensam mall för användning av Canvas, så att studenterna lättare kan överföra hantering de lärt sig från en kurs till andra.

Bedömargruppen känner inte till att det finns någon rutin för att aktivt söka upp studenter som hamnar efter. Det finns inom bedömargruppen olika åsikter om huruvida det vore önskvärt att införa detta. En sådan rutin har potentiella vinster men också pedagogiska kostnader i och med att resurserna rimligen behöver tas från andra undervisningsinsatser.

När det gäller samarbete med lärosätetsgemensamma stödstrukturer har uppsatskursen på Liberal Arts en schemalagd träff med personal för UB och startsidorna på Canvas verkar

genomgående länka till stödfunktioner rörande akademiskt språk och studiestrategier (länkarna verkar dock behöva uppdateras).

Bedömargruppen känner inte till några resultat från undersökningar av studenters upplevelser av sin arbets- och studiemiljö.

11. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

För praktisk filosofi och teoretisk filosofi finns varsitt ämnesråd. Båda dessa råd har i sin tur två utskott: ett utbildningsråd för utbildning inom huvudområdet på grundnivå och avancerad nivå och ett handledarkollegium för utbildning på forskarnivå. Enligt institutionens styrdokument är utbildningsrådets huvudsakliga uppgift att "arbeta strategiskt med utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom ämnet avseende kursutbud, kursplaner, kursernas övergripande innehåll, pedagogiska frågor, vetenskaplig förankring, samt information om utbildningen" och de ska sammanträda minst en gång per termin. För Liberal Arts-programmet finns ett programråd vilket enligt gemensamma anvisningar för Humanistisk fakultet ska styra programmet samt vara beredande organ för prefekt i frågor rörande bland annat handlingsplaner, programmets organisation och innehåll, kursplaner och utbildningsplaner, samt uppföljning, kvalitetssäkring och utveckling av programmet. Programrådet ska sammanträda minst en gång per termin om inte särskilda omständigheter föreligger.

Ämneslärarprogrammet har ett programråd där institutionen är representerad. Det saknas dock ett råd på institutionsnivå för lärarutbildning inom filosofiämnet och bedömargruppen ser en risk för att kontinuerlig uppföljning av översyn av denna utbildning därmed kan bli åsidosatt. (Motsvarande risk finns i princip rörande distansutbildningarna men det torde finnas färre frågor att resa kring dessa kurser vilka i nuläget väsentligen består i en sammanslagning av två grundkurser.)

Arbete med kursutvärderingar är enligt bedömargruppens mening kraftigt eftersatt inom de aktuella utbildningarna. Utifrån de underlag som bedömargruppen har haft verkar svarsfrekvensen överlag vara låg även jämfört med motsvarande utbildningar och den torde kunna höjas betydligt med enkla åtgärder såsom påminnelser ("tjat") eller genom att förlägga utvärdering av en delkurs till ett tidigt undervisningstillfälle inom nästkommande delkurs, där en nästkommande delkurs finns (även digitala kursvärderingar kan fyllas i på sådan tid). Vissa underlag ger vid handen att studenter inte alltid får möjlighet att lämna in kursvärderingar av en delkurs, vilket i så fall är anmärkningsvärt. Bedömargruppen noterar att brister inom detta område påpekades redan vid utvärderingen från 2018. Vid ett av lärarmötena uppgavs en tveksamhet till att utvärdera kurser med hänvisning till att kvinnliga lärare ofta behandlas hårdhänt och orättvist av studenter. Hur det än är med den saken finns det enligt bedömargruppen anledning att formulera en gemensam och tydlig policy kring kursvärderingar och överväga att – såvida inte policyn tar en annan riktning – utarbeta ett gemensamt kursvärderingsformulär som är väl anpassat för filosofiämnet och som i övrigt är ändamålsenligt för pedagogisk utveckling av de aktuella utbildningarna samt i övrigt vidtar åtgärder för att minimera de risker som finns med utvärderingar.

Inom Liberal Arts-programmet förekommer utvecklingsamtal med studenterna. Bedömargruppen har inte hittat någon information om hur systematiskt det sker men ser positivt på denna verksamhet och rekommenderar att institutionen överväger att formulera tydliga riktlinjer kring den så att den också sker systematiskt och överlever eventuella förändringar i bemanningen.

12. Övriga synpunkter från bedömargruppen

Som nämnts ovan finns det enligt bedömargruppen behov av utveckling av Liberal Arts-programmet. Det är samtidigt gruppens bild att programmet har potential och att det är värt att göra en kraftanstrengning för att utveckla programmet. Institutionen uppger att programmet lockar till sig begåvade och hårt arbetande studenter. Till exempel uppger man att många studenter, trots de problem som noterats ovan, har fortsatt med doktorandstudier i olika ämnen. En spekulering är att det finns ett antal begåvade studenter som attraheras av de krävande språkstudierna. Det är i så fall en potential att bygga vidare på. Som bedömargruppen ser det behöver programmet en tydligare röd tråd och en tydligare progression som bättre förbereder studenterna för examensarbetet. Det förefaller vara två nära förbundna problem som torde kunna lösas gemensamt. Ett uppslag till lösning gavs ovan.

Bilagor

Bilaga 1: Program för platsbesök den 6–7 mars

Bilaga 2: Underlag till bedömargruppen

Dag 1

9-10: Samtal med personer i personalledande roller (prefekt, vice prefekt, avdelningschef, utbildningssamordnare)

1015-11 Studenter, PF

1115-12 Studenter, TF

Lunch

13-1345 Studenter, Liberal Arts

14-1445 Lärarstudenter

15-16 Lärare TF

Dag 2

9-10 Lärare PF

1015-1115 Lärare Liberal Arts (inkl programkoordinator)

1115-12 Rundvandring i studie-och lärmiljö (studierektor)

12-13 Lunch

13- Bedömggruppen överlägger

Dag 3 (12 mars) (Zoom)

1830-1915 Distansstudenter

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt ▾

↑ Ladda upp ▾

📄 Redigera i rutnätsvy

🔗 Dela

🔗 Kopiera länk

🔄 Synkronisera

↓ Ladda ned

📊 Exportera till Excel

📄 Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4

Namn ▾	Handlingstyp ▾	Dokumentstatus ▾	Arkivlänk ▾	Version ▾	Ändrat ▾
A. Gemensam dokumentation				1.1	den 13 november 2023
B. Praktisk filosofi				1.1	den 13 november 2023
C. Teoretisk filosofi				1.1	den 13 november 2023
D. Distanskurser i filosofi				1.2	den 13 november 2023
E. Lärarutbildning				1.1	den 13 november 2023
F. Liberal Arts				1.1	den 13 november 2023
Övergripande kommentarer till underlaget.d...		Arbetsmaterial		0.1	den 13 november 2023

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt

Ladda upp

Redigera i rutnätsvy

Dela

Kopiera länk

Synkronisera

Ladda ned

Exportera till Excel

Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > **A. Gemensam dokumentation**

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	15. Utvärdering 2018-2019				1.0	den 26 oktober 2023
	16. Statistik för praktisk och teoretisk filosofi...				1.0	den 12 november 2023
	17. Styrdokument mm				1.0	den 26 oktober 2023
	19. Mål och strategier, verksamhetsplaner				1.1	den 26 oktober 2023
	5. Lärarlista				1.0	den 10 november 2023
	Mentorsverksamheten vid FLoV				1.0	den 21 december 2023

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt

↑ Ladda upp

Redigera i rutnätsvy

Dela

Kopiera länk

Synkronisera

↓ Ladda ned

Exportera till Excel

Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > **B. Praktisk filosofi**

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	1. Kursplaner				1.1	den 26 oktober 2023
	2. Lokala examensbeskrivningar				1.0	den 26 oktober 2023
	20. Ämnesråd och utbildningsråd				1.2	den 10 november 2023
☐	22. Kommentarer och läsanvisni...				1.0	den 7 november 2023
	3-4. Canvassidor, kursguider, schema, littera...				1.3	den 10 november 2023
	5. Lärarlista				1.0	den 26 oktober 2023
	6. Examinationsuppgifter urval				1.0	den 26 oktober 2023
	7. Självständiga arbeten				1.1	den 27 februari
	9. Kursvärderingar				1.0	den 26 oktober 2023

EL Extern utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt

Ladda upp

Redigera i rutnätsvy

Dela

Kopiera länk

Synkronisera

Ladda ned

Exportera till Excel

Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > C. Teoretisk filosofi

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	1. Kursplaner				1.2	den 26 oktober 2023
	2. Lokala examensbeskrivningar				1.2	den 26 oktober 2023
	20. Anteckningar från ämnesrådet i teoretis...				1.6	den 27 oktober 2023
	22. Kommentarer och läsanvisningar till und...				1.0	den 7 november 2023
	3-4. Kursguider, litteraturlistor, scheman				1.3	den 10 november 2023
	6. Examination				1.2	den 26 oktober 2023
	7. Urval av examensarbeten				1.3	den 27 februari
	9. Kursrapporter och kursvärderingar				1.2	den 27 oktober 2023

Extern utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt

↑ Ladda upp

Redigera i rutnätsvy

Dela

Kopiera länk

Synkronisera

↓ Ladda ned

Exportera till Excel

Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > D. Distanskurser i filosofi

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	1. Kursplaner				1.0	den 26 oktober 2023
	22. Kommentarer och läsanvisni...				1.0	den 10 november 2023
	3. Kursguider, litteraturlistor och scheman				1.0	den 7 november 2023
	9. Kursvärderingar				1.0	den 15 november 2023

EL Extern utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4

Anteckningsbok

Teams

Startsida

Delad med oss

Dokument

OneNote

Sidor

Webbplatsinnehåll

Papperskorgen

Redigera

+ Nytt

Ladda upp

Redigera i rutnäsvy

Dela

Kopiera länk

Synkronisera

Ladda ned

Exportera till Excel

Simpledoc

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > **E. Lärarutbildning**

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	1. Kursplaner				1.2	den 26 oktober 2023
	10. Programrapport				1.1	den 7 november 2023
☐	2. Utbildningsplan och examens...				1.1	den 7 november 2023
	22. Kommentarer och läsanvisningar				1.0	den 10 november 2023
	3. Kursguider, litteraturlistor, scheman				1.0	den 26 oktober 2023
	6. Examinationsuppgifter				1.0	den 26 oktober 2023

EL Extern utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4

- Anteckningsbok
- Teams
- Startsida
- Delad med oss
- Dokument**
- OneNote
- Sidor
- Webbplatsinnehåll
- Papperskorgen
- Redigera

[+ Nytt](#)
[Ladda upp](#)
[Redigera i rutnätsvy](#)
[Dela](#)
[Kopiera länk](#)
[Synkronisera](#)
[Ladda ned](#)
[Exportera till Excel](#)
[Simpledoc](#)

Dokument > Utvärdering av praktisk och teoretisk filosofi, Liberal Arts samt lärarutbildning 2023-4 > **F. Liberal Arts**

	Namn	Handlingstyp	Dokumentstatus	Arkivlänk	Version	Ändrat
	01. Utb.- och kursplaner samt litteraturlistor				1.1	den 7 november 2023
	02. Lokal examensbeskrivning				1.1	den 7 november 2023
	03-04. Canvassidor (inkl. kursguider, litterat...				1.2	den 10 november 2023
	05. Lärarlista				1.1	den 7 november 2023
	06. Urval av examinationsuppgifter				1.1	den 7 november 2023
	07. Självständiga arbeten				1.4	den 27 februari
	09. Kursrapporter och kursvärderingar				1.1	den 7 november 2023
	11. Sammanställning av enkäter till studenter				1.0	den 7 november 2023
	13. Åtgärdsplaner				1.0	den 7 november 2023
	16. Statistik				1.0	den 7 november 2023
	17. För utbildningen relevanta styrdokumen...				1.0	den 7 november 2023
	18. Dokument som beskriver uppföljnings- ...				1.0	den 7 november 2023
	20. Protokoll och minnesanteckningar från ...				1.0	den 7 november 2023
	21. Länkar till webbsidor				1.0	den 7 november 2023
	Readme - 22. Kommentarer och läsanvisnin...	Arbetsmaterial			0.1	den 13 november 2023